
Sammenfatning af rapporten

Kærligheden glæder sig ikke over uoverensstemmelsen!

EN KRITISK RAPPORT OM JURIDISK KØNSSKIFTE OG DE SAMFUNDSMÆSSIGE OG KIRKELIGE KONSEKVENSER

Forfattet af lektor, ph.d. Carsten Elmelund Petersen, udgivet oktober 2015

[Find hele rapporten på lohse.dk, som E-bog](#)

Den 11. juni 2014 vedtog Folketinget en lov om juridisk kønsskifte, så alle danske borgere over 18 år, som oplever sig som hørende til det andet køn, efter ansøgning og seks måneders betænkningstid kan få tildelt et nyt personnummer. Loven trådte i kraft den 1. september 2014 næsten uden offentlig debat og folkelig bevågenhed, og selvom der var væsentlige argumenter mod denne lovgivning, som der ikke blev taget hensyn til. Bag loven ligger en ideologisk overbevisning, som indebærer en radikal ændring af en række fundamentale værdier.

De kirkelige konsekvenser af den nye lovgivning blev behandlet ved biskoppernes møde i januar 2015. I et brev til kirkeministeriet af den 4. februar 2015 udtaler Københavns biskop Peter Skov-Jakobsen, at "det er således biskoppernes opfattelse, at har man fået myndighedens godkendelse til at skifte personnummer, da er den pågældende at betragte som tilhørende det tilsvarende køn". En præst kan efter gældende lovgivning nægte at vie en fraskilt og to personer af samme køn. Men et "såkaldt juridisk kønsskifte falder således efter biskoppernes opfattelse, ikke ind under det område, hvor en præst kan have sådanne religiøse anfægtelser ved at skulle foretage en vielse, at biskoppen skal tage stilling til, om præster bør fritages fra at forestå vielsen".

Biskopperne lægger med andre ord op til, at det vil være uproblematisk for folkekirkens præster at foretage en vielse, hvor den ene part har skiftet juridisk køn. De ser derfor ikke noget behov for en fritagelsesmulighed for de præster, der måtte vurdere sagen anderledes.

Efterfølgende har biskop Steen Skovsgaard den 29. april 2015 i *Kristeligt Dagblad* udtrykt sin betænkelighed ved loven og forholdt sig selvkritisk til sin egen tilslutning til biskoppernes opbakning til loven ved bispemødet i januar 2015. Han efterlyser en mere gennemgribende debat om loven og dens konsekvenser og spørger: "Er det ikke en overbelastning at sætte den enkelte så meget i centrum, at man gør kønnet til et spørgsmål om valg? Kan og bør et sådant valg være bestemt af den enkeltes følelser?"

Loven om juridisk kønsskifte

Intentionen med loven er at imødekomme mennesker med diagnosen transseksualitet, der oplever en uoverensstemmelse mellem deres biologiske køn og deres oplevede køn. De kan fremover foretage et socialt kønsskifte, før de eventuelt tager stilling til, om de gennem en operation vil have foretaget et fysisk kønsskifte. I betænkningen til lovforslaget er understreget, at ansøgningen om at skifte juridisk køn skal være begrundet i oplevelse af at tilhøre det andet køn og ikke i at skifte køn for sjov, som led i en aktion for større ligestilling mellem mænd og kvinder, et forsøg på at sløre sin identitet eller for at opnå kønsrelaterede fordele.

I debatten op til lovforslagets vedtagelse fremkom en række indvendinger, hvor der her blot skal opregnes de væsentligste:

- Det mest fundamentale spørgsmål er, om man varetager individets personlige tarv ved at gøre køn til et valg og lade det diffuse udtryk oplevet køn have forkørselsret frem for biologisk køn. Er det virkelig den bedste måde, det danske samfund kan hjælpe de mennesker, der oplever en uoverensstemmelse mellem oplevet køn og biologisk køn? De grundlæggende spørgsmål handler om menneskesyn og værdier: Skal det danske samfund støtte og værne om det kønspolære menneskesyn eller forsøge at fremme et kønsneutralt menneskesyn?
- Kønnen er ikke blot et privat og subjektivt anliggende, men et familiært og samfundsmæssigt anliggende, og det er knyttet sammen med væsentlige identitetsmarkører. Fremover vil en juridisk mand kunne være gift med en mand eller kvinde, men have ret til at beholde sin livmoder og føde børn. Juridisk er han/hun barnets far, biologisk er han/hun barnets mor. Tjener en sådan lovgivning vitterlig barnets tarv? Efter vores bedste skøn undergraver loven det væsentlige indhold i en række helt fundamentale menneskelige identitetsmarkører og relationer.
- Loven har ingen gardering mod, at psykisk syge vil gøre brug af den i strid med lovens intention. Der er et halvt års betænkningstid for at hindre impulshandlinger. Men lovgiverne afviste en model med at inddrage en lægefaglig vurdering i processen
- En række rettigheder og pligter i samfundet er knyttet til køn. Fremover kan man for eksempel undgå den almindelige værnepligt for mænd, hvis man to gange med seks måneders mellemrum underskriver en erklæring om, at ansøgningen om nyt personnummer er begrundet i en oplevelse af at tilhøre det andet køn. Selv om dette vil være i strid med lovens intention, har loven ikke indbygget nogen form for kontrol, der kan forebygge misbrug.
- De eksisterende kønsbegreber regulerer i samfundet en række væsentlige praktiske funktioner, som ikke kan forenes med at gøre kønnen til et subjektivt anliggende. Skal biologiske mænd, der juridisk set er kvinder, bruge offentlige toiletter for M eller K, have adgang til kvinders omklædningsrum i en svømmehal, til et center for voldsramte kvinder eller til kvindelige sportsgrene?

- Loven har ingen gardering mod misbrug. Den enkle adgang til juridisk kønsskifte åbner en ikke uvæsentlig misbrugsadgang for kriminelle, der vil sløre deres identitet.
- Der fødes på verdensplan yderst få mennesker, som er helt eller delvis tvekønnede. At sådanne fra fødslen kan være tildelt det forkerte køn, kan ikke udelukkes. Det er ikke denne gruppe, loven imødekommer, men derimod dem, hvor det oplevede køn ikke svarer til deres biologiske køn.

Loven om juridisk kønsskifte er bevidst udformet, så mennesker kan eksperimentere med deres køn og personligt bestemme sig for, om man vil være mand eller kvinde uafhængigt af biologi og uden krav om fysisk kønsskifte. Hermed ønsker lovgivningen ikke blot at fremme en kønsneutral forståelse af ægteskab, men også af forældreskab.

Intentionen med lovforslaget var at imødekomme den lille gruppe i samfundet, som har fået stillet diagnosen transeksuelle. Resultatet er blevet en lovgivning, som forudsætter et menneskesyn, hvor man kan løsrive køn og identitet og dertil hørende grundrelationer (mor og far) fra et menneskets biologi og krop. Der kan stilles helt fundamentale spørgsmål ved dette menneskesyn. Derudover indeholder loven en meget ringe gardering mod misbrug.

Lovens betydning for folkekirken

Folkekirken har for få år siden fået autoriseret et ritual for vielse og velsignelse af to af samme køn. Et større mindretal i Folkekirken var og er imod dette ritual og afviser af teologiske grunde at gøre brug af det. Disse er ikke tvunget til at bruge ritualen i strid med deres teologiske overbevisning, men har en lovfæstet ret til at sige nej til at vie eller velsigne to af samme køn på samme måde, som præster har ret til at sige nej til at vie fraskilte.

Den teologiske begrundelse for at sige nej til at vie to af samme køn blev blandt andet givet i en rapport, udarbejdet af en række kirkelige organisationer (*Kærligheden glæder sig ikke over uretten, Fredericia 1996*). Essensen i denne er, at den gudsskabte kønsforskellighed – mennesket skabt som mand eller kvinde – i Bibelen er koblet sammen med et etisk krav om, at menneskets seksualitet skal forvaltes inden for rammerne af et ægteskab mellem en mand og en kvinde. I syndefaldets verden oplever mange heteroseksuelle sig tiltrukket af mange forskellige, men dette giver ikke etisk ret til at leve i seksuel promiskuitet. Andre oplever sig tiltrukket af deres eget køn. Dette giver ikke ret til homoseksuel praksis. Kirkens normative skrifter giver derfor ikke mandat til at legitimere eller velsigne parforhold mellem to af samme køn.

Udgangspunktet for menneskes forvaltning af sit køn og sin seksuelle orientering er ikke blot det enkelte menneskets personlige valg eller oplevelse af køn. Det er derimod selve den biologiske bestemmelse af mennesket som enten mand eller kvinde og den normative etik, der udledes i skabelsesberetningen, i de ti bud, i Jesu etiske vejledning og i de NT-lige breves konkrete formaninger. Bibelens menneskesyn og etiske vejledning indebærer ikke en legitimering af, at mennesker, der er diagnosticeret transseksuelle, får foretaget juridisk eller biologisk kønsskifte.

I sagens natur vil det af teologiske grunde også være utænkeligt at anbefale eller medvirke ved en vielse eller velsignelse af to, som biologisk set er af samme køn, men hvor den ene juridisk har fået ændret sit køn. Her bør efter vort syn være samme lovfæstede frihed til at sige nej, som der er til at vie fraskilte eller vie to af samme køn. På den baggrund ønsker vi i forhold til det svar, som biskop Peter Skov-Jakobsen fremkom med til kirkeministeriet på vegne af biskopperne, at fremføre:

- Biskopperne har i denne sag valgt at udtale, at præster ikke burde have religiøse anfægtelser ved at foretage vielser, hvor den ene part har foretaget juridisk kønsskifte. Det er uforståeligt, at man kommer med en så generel udtalelse uden at have givet folkekirkens præster og menigheder anledning til at drøfte dette i offentlig debat.
- En stor gruppe præster vil have de samme teologiske problemer ved at foretage disse vielser som ved at vie to af samme køn. Det eneste naturlige er derfor, at folkekirken giver samme frihed til at sige nej af teologiske årsager, som der i dag er til at sige nej til at vie fraskilte eller to af samme køn. Det giver ikke mening, at tildeling af frihed til selv at vælge sit køn til en minoritetsgruppe skal pålægge en gruppe præster en vielsespligt, som efter deres overbevisning strider mod præsteløftet.
- Vi opfordrer både kirken og samfundet til at støtte et menneskesyn, hvor det enkelte menneske er en helhed af krop og sjæl, af biologi og identitet. Det indebærer også en støtte til de relationelle grundværdier, der er knyttet til menneskets biologiske og personlige konstitution som mand eller kvinde – derunder ægteskabet mellem én mand og én kvinde, et barns ret til at kende sine biologiske rødder og en støtte til børns muligheder for at vokse op i et hjem sammen med både en far og en mor.
- Kirken skal møde mennesker med diagnosen transseksuelle med respekt, imødekommehed og sjælesorg. Den nye lovgivning om juridisk kønsskifte er efter vores overbevisning at svigte de transseksuelle, for den gør menneskets køn til et personligt valg løsrevet fra biologi og fysik og fra menneskets grundlæggende familiære relationer. At overlade det til det enkelte menneske selv at skulle afgøre, hvilket køn det oplever sig som, uafhængig af kromosomer og biologi, er efter vores skøn ikke foreneligt med kristen sjælesorg. Heller ikke at indrette kirkens ægtevielse efter en lovgivning, der ikke giver sand bibelsk vejledning til mennesker, der har en problemfyldt kønsidentitet.

Konklusion

Vi opfordrer Folketinget til at gennemtænke loven om juridisk kønsskifte på ny og opfordrer biskopperne og folkekirken til ikke med sin vejledning eller vielsespraksis at legitimere et menneskesyn, hvor menneskers kønsidentitet reduceres til oplevet køn og løsrives fra biologi og relationer.

Hvis et nyt folketing vil fastholde lovgivningen, vil vi anbefale biskopperne en grundig høringsfase i kirken og i den forbindelse at sikre i forlængelse af den kirkelige frihedslovgivning, at ingen præst tvinges til at vie eller velsigne i strid med sin samvittighed.